

ČASOPIS ZA KULTURU HRVATSKOGA KNJIŽEVNOG JEZIKA
IZDAJE HRVATSKO FILOLOŠKO DRUŠTVO
GOD. 33, BR. 2, 33–64, ZAGREB, PROSINAC 1985.

ZDENKO ŠKREB

(1904 – 1985)

Sve nas koji smo Zdenka Škreba dobro poznavali i voljeli zapanjila je žalosna vijest da njega više nema. Ni visoka životna dob od preko 80 godina nije umanjila njegovu znanstvenu aktivnost i stvaralačku energiju koju je od samih početaka bavljenja znanstvenim radom potpuno posvetio proučavanju književnosti, proučavanju književnog djela kao jezične umjetnine. Obdaren istančanim sluhom za glazbu, a i sam u mladosti aktivni glazbeni amater, imao je sluh i za ljepotu jezičnog izraza. Zbog toga je u središte svog bavljenja književnim djelima stavio sam tekst, neopterećen idejnim, nacionalnim, socijalnim ili političkim predrasudama.

Rođen u Zagrebu, tu je na Filozofskom fakultetu završio studij germanistike i romanistike. Radio je najprije kao srednjoškolski profesor francuskog jezika, a na Filozofskom fakultetu kao honorarni lektor za njemački jezik. Tek godine 1949. habilitacijskim radom *Značenje igre riječima* počinje prava akademska karijera Zdenka Škreba koja je potrajala do njegova umirovljenja 1974. godine. U tom je razdoblju odgojio generacije germanista, a kao strog sveučilišni nastavnik bio je poznat i izvan uskog kruga svojih učenika. Nije bio uski specijalist, već je suvereno vladao svim disciplinama koje su ulazile u okvir germanističkog obrazovanja. Prilike su ga prisilile da bude jednako dobar stručnjak za staronjemački i gotski jezik, za srednjovjekovnu književnost, za teoriju i povijest književnosti kao i za suvremenu lingvistiku u kojoj nas je kao jedan od prvih naših nastavnika upozorio na značenje strukturalizma i upoznao nas s fonologijom Trubeckoga. Svoju filološku aktivnost prenio je iz fakultetske predavaonice u najširu javnost, bio je jedan od osnivača Hrvatskog filološkog društva i časopisa *Umjetnost riječi* kojemu

je do smrti bio na čelu kao glavni i odgovorni urednik. Pedagoška misija Zdenka Škreba nije se iscrpila u odgajanju stručnjaka za njemački jezik i književnost. On je svojim znanstvenim radom i velikim brojem objavljenih znanstvenih radova djelovao i na stručnjake drugih filologija, pa se tako oko časopisa *Umjetnosti riječi* okupio uz njega čitav niz mladih znanstvenika koji se smatraju njegovim istomišljenicima i sljedbenicima njegove škole. Bio je poznat i cijenjen i izvan granica Jugoslavije, osobito u Austriji i Njemačkoj, kao jedan od vodećih znanstvenika na području njemačke književnosti, ali i kao čovjek koji se u onim teškim poslijeratnim vremenima zalagao za pomirenje i ponovno uspostavljanje kulturnih veza između naših sveučilišta i sveučilišta njemačkog govornog područja. Bio je redoviti član JAZU i dopisni član Austrijske akademije znanosti, a za svoju aktivnost primio je niz domaćih i inozemnih priznanja i odlikovanja, dobio je nagradu „Božidar Adžija” za životno djelo, Orden rada sa zlatnim vijencem, Grillparzerov prsten, srebrenu i zlatnu medalju Goetheova instituta, Gundolfovu nagradu, a godine 1983. i veliko međunarodno priznanje, Herderovu nagradu.

Zdenko Škreb objavio je velik broj znanstvenih radova. Glavnina je radova iz teorije književnosti, a među njima se ističu knjige *Studij književnosti*, *Književnost i povijesni svijet*, *Uvod u književnost* (s F. Petrèom, a u trećem izdanju s A. Stamačem) i *Die Wissenschaftlichkeit der Literaturforschung* (s V. Žmegačem). Dio svoje znanstvene aktivnosti posvetio je Zdenko Škreb austrijskom pjesniku Franzu Grillparzeru, kojega je vrlo cijenio i volio i kojim se čitav svoj život bavio, posvetivši mu niz članaka i knjigu *Grillparzer – Eine Einführung in das dramatische Werk*. Suradivao je u mnogim inozemnim i domaćim časopisima, pa je nekoliko članaka o jeziku u umjetničkom djelu objavio i u časopisu *Jezik*.

Poštovanog učitelja i dragog čovjeka Zdenka Škreba više nema. Iza njega je ostao znanstveni opus na kojem će učiti još mnoge generacije filologa. Njegovi učenici, prijatelji i poštovaoci neće ga zaboraviti i uvijek će zadržati u sjećanju lik čovjeka neobične vitalnosti i uzorna znanstvenika goleme erudicije.

Stanko Žepić

JEZIČNI IZRAZ KSAVERA ŠANDORA GJALSKOGA

Prigodom 50. obljetnice smrti K. Š. Gjalskoga*

Ivan Sović

Malo se kojom istaknutijem hrvatskom piscu toliko prigovaralo zbog jezika koliko K. Š. Gjalskomu. I što je osobito važno, većina pokuda ili je bila odveć uopćena, impresionistička ili neargumentirana ili je polazila sa stanovišta koja se danas ne mogu braniti ni s lingvističkoga ni s književnoga stanovišta.

* Autor dosljedno piše *Gjalski* jer je sam K. Š. *Gjalski* cijeli svoj život tako pisao. Danas se pretežno piše *Đalski*, ali mi to pitanje ostavljamo otvorenim. (Ur.)